

Driedubbele flik-flak

De driedubbele flik-flak is een moeilijk kunstje bij het turnen op de mat. Lukt het, dan is applaus verzekerd. Bij een mislukking kan men beter maar meteen naar huis gaan. Dit geldt in zekere zin ook voor de te voeren economische politiek in de jaren negentig. Het zal nog een hele toer zijn om dan de maatregelen te nemen die tot een goede afloop leiden. Wat mij betreft moeten er ten minste op drie terreinen duidelijke stappen worden gezet om een voortgezet economisch herstel veilig te stellen. Deze stappen kunnen onmogelijk uitsluitend een Nederlands gebeuren zijn. Daarvoor is ons land nu eenmaal veel te klein.

De driedubbele flik-flak die we op de economisch-politieke mat van de jaren negentig moeten neerzetten, dient dan ook de volgende elementen te bevatten. In de eerste plaats is het zaak om op mondiale schaal orde op zaken te stellen. Het is voor onze open economie van primair belang dat in de jaren negentig op internationaal terrein voortgang wordt geboekt met het wegwerken van een aantal fundamentele onevenwichtigheden die in de jaren tachtig zijn ontstaan.

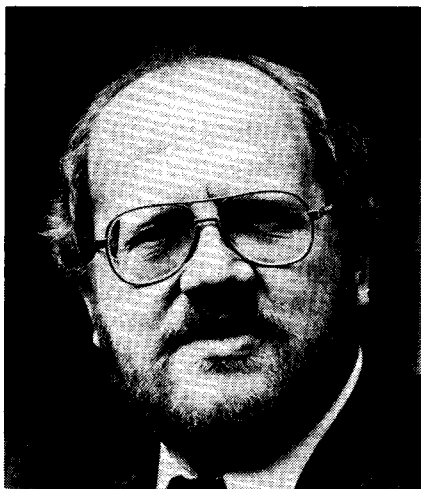
In de tweede plaats is het van bijzonder belang dat de Europese integratie in het komende decennium opschiet. Voltooiing van de interne markt in 1992 volgens plan zou een grote stap voorwaarts zijn. Voor ons land kan het belang belang daarvan nauwelijks worden onderschat.

Ten slotte rest dan als derde beleids-terrein de binnenlandse economische politiek. Het zal duidelijk zijn dat dit geen folkloristische happening mag zijn, maar nadrukkelijk mede moet worden afgestemd te worden op dat wat in Europa en de rest van de wereld gebeurt.

Wat moet er nu in concreto op elk van de drie genoemde beleidsterreinen gebeuren? Ik zal me hier beperken tot het aangeven van enkele hoofdlijnen. In de eerste plaats dient er een oplossing te worden gezocht voor de financieel-economische onevenwichtigheden tussen de drie dominante handelsblokken. Zo gaan de Verenigde Staten gebukt onder het intussen welbekende 'dubbeltekort' – een begrotingstekort én een betalingsbalanstekort – terwijl Japan juist een fors overschot op de betalingsbalans heeft en Europa een bescheiden betalingsbalansoverschot in combinatie met een hoog werkloosheidsniveau.

Door drs. A. Kolodziejak en mij zijn onlangs met het COMPACT-model van de Europese Commissie berekeningen gemaakt voor de VS, de EG en Japan met het doel de beleidsmogelijkheden

A. Knoester

te verkennen voor het oplossen van de internationale problematiek¹. Uit deze berekeningen blijkt dat de Verenigde Staten voor de oplossing van hun dubbeltekort via hetzij een belastingverhoging dan wel via een beperking van de overheidsuitgaven een forse veer zullen moeten laten. Hieruit wordt zonneklaar dat van de VS in ieder geval geen belangrijke groei-impuls voor de wereld-economie zal kunnen uitgaan. Meer mogelijkheden blijken er daarentegen voor Europa en Japan te zijn. Japan zou – gelet op de uitgangspositie aldaar – via een expansief beleid, bij voorbeeld door een belastingverlaging, een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het wegnemen van de huidige internationale onevenwichtigheden. Ook Europa kan hieraan bijdragen, bij voorbeeld door het uitvoeren van een al dan niet geamendeerd 'Plan Schouten' op Europese schaal.

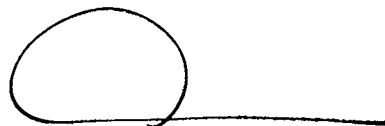
Een combinatie van loonmatiging en een verlaging van de directe belastingen op Europese schaal ter grootte van 1% van de loonsom leidt in de modelberekeningen op middellange termijn tot een stijging van de Europese productie met bijna 0,8% en tot een daling van de Europese werkloosheid met bijna 0,6%. Voor degenen die in het verleden – om nogal kinderachtige redenen – meenden het Plan Schouten te moeten afwijzen omdat 'de tijd nog niet rijp was', is ook een Europese variant toegevoegd van een combinatie van loonmatiging, beperking van de overheidsuitgaven en belastingverlaging. Ook dan zijn de gevolgen voor Europa nog steeds bijzonder gunstig.

Naast het aanhaken bij een verbetering van het mondiale economische klimaat, dient ons land zich ook nauwge-

zet voor te bereiden op de eenwording van de Europese markt in 1992. Dit vereist aan de ene kant dat onze overheid er bijzonder alert op zal moeten zijn om oneigenlijke concurrentieverhoudingen aan de kaak te stellen. Immers, als ons land zich zo braaf wil houden aan de uitvoering van het Europese visserijbeleid, dan mag men toch op zijn minst verwachten dat onze autoriteiten zich op andere terreinen een overeenkomstige inspanning getroosten, bij voorbeeld ten aanzien van het Europese beleid terzake van de bouwnijverheid. Uit een recent rapport van de Rijksuniversiteit Limburg blijkt echter dat het wat dit betreft beslist niet helemaal kosjer zit².

Daarnaast lijkt het ABC dat ons land zich in de toekomst in veel sterkere mate dan voorheen zal moeten richten op het verlagen van de in Europees verband veel te hoge belastingtarieven³. Een continuering van deze situatie tot in de jaren negentig zal onze concurrentiepositie zonder twijfel veel schade berokkenen.

Ten slotte het binnenlandse beleid. Uit het voorgaande moge in ieder geval blijken dat een puur binnenlands beleid onmogelijk is. Bij alles wat we doen moeten we ons steeds opnieuw afvragen in hoeverre dit strookt met dat wat buiten onze grenzen gebeurt. Het staat wat dit betreft buiten kijf dat ons land zich in de jaren negentig niet zal kunnen onttrekken aan een substantiële verlaging van de belastingtarieven, al was het maar louter vanwege het feit dat dit elders in Europa al op grote schaal gebeurt. In zoverre zullen de jaren negentig zich onvermijdelijk etiketteren als de 'jaren van de belastingverlaging'. Zeer zeker beschikt ons land ook over enige 'vrije beleidsruimte'. Deze ruimte is echter beperkt en wordt in belangrijke mate gedictieerd door de feitelijke ontwikkelingen buiten het Binnenhof.

1. A. Knoester en A. Kolodziejak, *Restoring full employment in the OECD area*, paper gepresenteerd op de Second International Conference on Economic Modelling, Londen, 28-30 maart 1988, Research Memorandum 8804, Economisch Instituut, Katholieke Universiteit Nijmegen, 1988.

2. H. Nijholt en J. Verjans, *Aanbestedingsrecht en aanbestedingspraktijk in de Nederlandse en in de Belgische Euregio*, Maastrichtse Universitaire Pers i.s.m. Delftse Universitaire Pers, 1987.

3. OECD, *Taxation in developed countries*, Parijs, 1987, blz. 84.